

Handläggare
Annika Risel
Telefon: 08-508 33 607**Till**
Utbildningsnämnden
2022-02-17

Elevhälsan i stadens grundskolor

Remiss från stadsrevisionen, dnr RVK 2021/88

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till stadsrevisionen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
UtbildningsdirektörLee Orberson
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Stadsrevisionen har remitterat rapporten "Elevhälsan i stadens skolor" till utbildningsnämnden för yttrande. Revisionskontorets samlade bedömning är att utbildningsnämndens styrning och organisering av elevhälsan sker utifrån skollagens bestämmelser om bemanning, ansvar och organisation. Granskningen visar dock behov av att klargöra vilka åtgärder som krävs för att säkerställa att samtliga professioner har möjlighet att medverka i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Revisionskontoret bedömer vidare att det finns ett behov av att stärka den strategiska styrningen av elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande insatser

Utbildningsförvaltningen lägger stor vikt vid att elevhälsan ska ha förutsättningar att främst kunna arbeta hälsofrämjande och förebyggande. Fokus är på att det samlade uppdraget från rektor till elevhälsan har det hälsofrämjande och förebyggande perspektivet i centrum. Förvaltningen avser att ytterligare stärka och tydligare följa upp skolornas strategiska styrning av elevhälsan. För skolans elevhälsoplaner finns en framtagna mall som förvaltningen kommer att göra obligatorisk för skolan att använda och kommer att ge återkoppling på till skolan.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till stadsrevisionen som svar på remissen.

Bakgrund/Ärendet

Stadsrevisionen har remitterat rapporten ”Elevhälsan i stadens skolor” till utbildningsnämnden för yttrande. Revisionskontoret har granskat om utbildningsnämnden styr och organiserar elevhälsan så att eleverna får tillgång till elevhälsoinsatser utifrån identifierade behov samt enligt skollagens krav och fullmäktiges ambitioner.

Revisionskontorets samlade bedömning är att utbildningsnämndens styrning och organisering av elevhälsan sker utifrån skollagens bestämmelser om bemanning, ansvar och organisation. Elevhälsan är ett prioriterat område i enlighet med fullmäktiges intentioner och hälsoperspektivet uppmärksammas i såväl skolenheternas kvalitetsuppföljning som i utveckling av utbildningen. Granskningen visar dock behov av att klargöra vilka åtgärder som krävs för att säkerställa att samtliga professioner har möjlighet att medverka i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Utbildningsnämnden genomför löpande uppföljning för att säkerställa att skolenheterna har tillgång till de yrkeskategorier som fastslås i skollagen. Bemanningen av skolsköterskor beskrivs dock i flera fall som knapp i förhållande till den tid som går till att uppfylla de medicinska insatserna inom basprogrammet. Skolläkare tas främst in för insatser kopplat till mottagningsverksamhet och bemanningen av psykologer sker i stor utsträckning genom bemanningsföretag eller deltidstjänster. Utbildningsnämnden bör klargöra vilka åtgärder som behöver vidtas för att säkerställa att nämnda yrkesgrupper har möjlighet att verka förebyggande och hälsofrämjande i enlighet med skollagens intention, både på grupp- och individnivå.

Granskningen visar att hälsoperspektivet finns med i skolans samlade systematiska kvalitetsarbete och utveckling av utbildningen. Dock är den strategiska styrningen av elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande insatser ett utvecklingsområde. Det är tydligt i skolenheternas interna styrning att elevhälsans insatser ska bidra till skolans övergripande kunskapsmål. Granskningen visar dock att flertalet skolor som ingått i granskningen i begränsad utsträckning brutit ner dessa till specifika prioriteringar för elevhälsans verksamhet. Revisionskontoret bedömer att det finns ett behov av att stärka den strategiska styrningen, exempelvis genom att synliggöra kopplingen mellan

behovsanalys, resurssättning och prioriteringar för elevhälsan. Den behovsanalys som ligger till grund för rektors beslut om organisation och prioriteringar skulle exempelvis kunna tydliggöras i skolans styrande dokument för elevhälsan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 8 februari 2022. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträde den 9 februari 2022.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsförvaltningen har under flera år haft elevhälsa som ett prioriterat område och har arbetat för att ge förutsättningar och stöd till skolorna i elevhälsoarbetet på olika sätt. I syfte att uppfylla elevhälsans främjande och förebyggande uppdrag har skolor fortsatt arbetet med att göra lärmiljöerna mer tillgängliga utifrån elevers olika behov. Det handlar bland annat om att ge ledning och stimulans till alla elever och att differentiera undervisningen så att behovet av individuella anpassningar och särskilt stöd minskar. Arbetet omfattar det fysiska, pedagogiska och sociala perspektivet. Under de senaste åren har skolor haft ett större fokus på att stärka den psykiska hälsan, exempelvis gällande att främja närvaro, minska stress samt andra insatser som gynnar elevernas psykologiska och sociala välbefinnande. I enlighet med uppdrag i kommunfullmäktiges budget för Stockholms stad om att möjliggöra en väg in har stadens kontaktcenter fått ett särskilt uppdrag att kunna vägleda till respektive skolas elevhälsa. På varje skola informeras det tydligt om hur elev och vårdnadshavare kan komma i kontakt med skolans elevhälsa. Samverkan med regionen pågår på olika nivåer; bland annat har förvaltningen haft återkommande samverkansmöten med Region Stockholm kring frågor som rör insatser för barn med psykisk ohälsa.

Förvaltningen lägger stor vikt vid att elevhälsan ska ha förutsättningar att främst kunna arbeta hälsofrämjande och förebyggande. När det gäller rekommendationen att klargöra vilka åtgärder som behöver vidtas för att elevhälsans samtliga yrkesgrupper ska kunna arbeta förebyggande och hälsofrämjande menar förvaltningen att tolkningen av vad detta innebär och kan uppnås kan göras på olika sätt. Det gäller dels vad som anses vara ett hälsofrämjande och förebyggande arbete, där till exempel

skolsköterskors arbete med basuppgifter, som vaccination, kan ses som förebyggande. Dels kan även det hälsofrämjande och förebyggande perspektivet främst ses i förhållande till hela elevhälsans arbete och insatser. Enligt denna bedömning är inte det viktigaste exakt vilka professioner som i första hand har fokus på detta arbete utan att den *samlade* insatsen främst har det. I detta sammanhang är det viktigt att det samlade uppdraget från rektor till elevhälsan har det hälsofrämjande och förebyggande perspektivet i centrum. Som revisionen omnämner i rapporten är behoven olika beroende på skola och därav menar förvaltningen också att behoven behöver styra elevhälsan och de olika professionernas dimensionering och utformning av uppdrag.

Förvaltningen kommer fortsätta att följa upp elevhälsans bemanning och tillsammans med skolledningarna diskutera vad det främjande och förebyggande arbetet kan innebära och hur uppdraget kan uppnås på den egna skolan. Utbildningsnivån hänger också ihop med detta och utgör en del i sådana resonemang. Stödmaterialet för elevhälsans arbete har nyligen reviderats och benämns ”Program för elevhälsans arbete”, vilket utgör en utgångspunkt för skolans egen elevhälsoplan. Programmet betonar och tydliggör det förebyggande och hälsofrämjande uppdraget för elevhälsan samt för varje specifik profession. Förvaltningen kommer att implementera detta program på skolorna och har bjudit in till frukostmöten, vilket utgör goda möjligheter att lyfta detta perspektiv.

Förvaltningen avser att ytterligare stärka och tydligare följa upp skolornas strategiska styrning av elevhälsan med anledning av revisionens granskning. Övergripande omfattas elevhälsoarbetet av skolans verksamhetsplan och uppföljningar i form av tertiärrapport 2 och verksamhetsberättelse, som också revisionen tar upp, men hur detta tar sig i uttryck ser olika ut beroende på skolans prioriteringar. Alla skolor ska enligt beslut i utbildningsnämnden ha en elevhälsoplan. Som framgår ovan är ”Program för elevhälsans arbete” utgångspunkten för elevhälsoplanen och den tas fram utifrån skolans identifierade behov och förutsättningar.

Det finns en framtagna mall för planen som innehåller rubriker för att elevhälsoplanen och elevhälsans arbete ska bygga på ett systematiskt kvalitetsarbete. Utgångspunkten är en analys av nuläge och behov, vilket ingår i planen. Detta ligger till grund för att formulera elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande uppdrag i planen. Det finns också rubriker för att på olika organisatoriska nivåer ange förväntat resultat, arbetsmetoder och utvärderingsformer. Många skolor har nyligen upprättat nya elevhälsoplaner, men från 2023 avser förvaltningen att göra mallen obligatorisk. För att mallen ska fylla sitt syfte kommer förvaltningen att kvalitetsgranska planerna och ge

återkoppling till skolorna i syfte att stötta skolorna i att tydliggöra systematiken i arbetet.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är svar på en remiss från stadsrevisionen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till stadsrevisionen som svar på remissen. Beslutet föreslås justeras omedelbart med anledning remissens svarstid.

Bilaga

Revisionsrapporten Elevhälsan i stadens grundskolor, nr 6, 2021.